

Правове регулювання лобіювання в Україні

Проблеми та перспективи запровадження правового інституту лобіювання в Україні стали темою круглого столу, який було проведено 24 квітня 2019 року Інститутом законодавства Верховної Ради України за участю представників профільних парламентських комітетів, співробітників Міністерства юстиції, Антимонопольного комітету України, Національної школи суддів, ряду наукових та освітніх закладів Києва.

Відкриваючи засідання, заступник директора Інституту законодавства, к.військ.н. *Дмитро Хруст* зазначив, що обговорення в Інституті нагальних проблем правового регулювання окремих суспільних відносин із залученням широкого кола експертів стало доброю традицією, та наголосив на актуальності в сучасних умовах законодавчого регулювання лобістської діяльності.

Модератор круглого столу, головний науковий співробітник Інституту, д.ю.н. *Тетяна Телькінена*, повідомивши, що Інститут законодавства має значний досвід дослідження питань лобіювання, а також підготовки дисертаційних та монографічних праць із суміжних тем, зосередилася на проблемах дослідження українськими правниками відносин лобіювання та наявних методологічних підходів до цього явища. За її словами, негативна конотація терміну лобіювання зумовлена, зокрема, через обмеження вивчення саме професійного лобіювання із акцентом на захисті економічних інтересів великих корпорацій. Утім, лобіювання доцільно розглядати як ефективний правовий механізм пошуку та досягнення компромісу між державними інститутами влади та суспільством для результативного вирішення проблем соціуму.

Ректор Національної школи суддів, заслужений юрист України *Микола Оніщук*, привітавши учасників круглого столу, підкреслив, що легалізація лобіювання сприятиме ефективній реалізації громадянами права на участь в управлінні державою, що закріплено у ст. 38 Конституції України. Він запропонував створити робочу групу, зокрема з числа учасників круглого столу, для здійснення комплексного аналізу й доопрацювання законопроекту «Про лобістську діяльність».

Доцент Міжрегіональної академії управління персоналом, к.н.держ.упр. *Тихон Яровий* виклав основні положення цього законопроекту, ключовим елементом якого, на думку науковця, є пропозиція про створення Національної ради України з питань регулювання лобіювання, яка має стати постійно діючим колегіальним центральним органом виконавчої влади, що здійснює свою діяльність із метою забезпечення національної безпеки України в процесі реєстрації та нагляду за лобістською діяльністю.

Завідувач кафедри публічного адміністрування Міжрегіональної академії управління персоналом, д.н.держ.упр. *Оксана Пархоменко-Куцевіл* розповіла про власне бачення проблем реалізації лобіювання в системі запобігання корупції. Незважаючи на контроверсійний характер цього суспільного явища, воно має й певні позитивні ознаки. Наприклад, впливаючи на управлінські рішення, лобіювання примушує «триматися у формі» органи державної влади й

управління, виступає інструментом самоорганізації громадянського суспільства, за допомогою якого мобілізується суспільна підтримка або опозиція щодо того чи іншого проекту, надається вплив на політику тощо.

Продовжуючи обговорення, проректор Університету економіки та права «КРОК», д.е.н. *Ірина Мігус* присвятила свій виступ розгляду проблем щодо впливу лобіювання на національну безпеку держави. На її думку, потребують корегування Методичні рекомендації щодо розрахунку рівня економічної безпеки України, затверджені 2013 року Наказом Мінекономрозвитку України, оскільки більшість із встановлених цими рекомендаціями 117 показників, розподілених за 10-ма групами, відсутні у вільному доступі, що унеможливило розрахунок рівня економічної безпеки зовнішніми суб'єктами.

Провідний спеціаліст Антимонопольного комітету України *Андрій Каплонюк* висловив переконання у тому, що сучасне українське суспільство подає чіткі сигнали про готовність та потребу у врегулюванні діяльності вітчизняних лобістів. Доказом цього є наявність в Україні низки відповідних законодавчих напрацювань. З огляду на це, промовець вказав на актуальність вивчення світового досвіду регламентування відносин лобіювання.

Головний спеціаліст Міністерства юстиції України *Вікторія Попова* поінформувала присутніх, що у Верховній Раді України зареєстровано також проекти законів «Про публічну адвокацію» й «Про забезпечення прозорості та законності комунікації з суб'єктами владних повноважень». За її словами, експертиза зазначених законопроектів засвідчила, що запропоновані ними положення щодо наділення лобіста окремими правами є загальними для всіх громадян у процесі участі в управлінні державними справами. За таких умов громадяни, які не є суб'єктами лобіювання, будуть змушені також реєструватися у Державному реєстрі лобіювання для реалізації своїх прав. Таким чином, попри зроблені у згаданих законопроектах спроби розкрити політико-правову природу лобіювання, системний аналіз їхніх положень не дає змоги з'ясувати чіткий зміст, обсяг, форми та методи лобіювання, що неодмінно спричинятиме виникнення проблем під час практичної реалізації відповідних норм.

У виступах професора Міжрегіональної академії управління персоналом, д.н.держ.упр. *Анатолія Балашова* та заступника директора Інституту журналістики, кіно і телебачення Київського міжнародного університету, д.н.держ.упр. *Дениса Кіслова* було висвітлено закордонний досвід правового регулювання лобістської діяльності, наголошувалося, що лобіювання є важливим фактором формування іміджу будь-якої країни в міжнародному середовищі та захисту її інтересів.

За результатами проведеної дискусії Інститутом законодавства буде підготовлено та передано до профільних комітетів Верховної Ради науково-обґрунтовані пропозиції щодо законодавчого регулювання лобіювання в Україні.